لابردنی گومان لە سەر میراتی ئافرەتی موسڵمان

[بە کوردی]

رد الشبهات حول ميراث المرأة المسلمة

[باللغة الكوردية]

نوسینی : ئیدریس مەحمود

الكاتب : إدريس محمود

پێداچونەوەی: پشتیوان سابیر عەزیز

المراجعة: بشتيوان صابر عزيز

نوسینگەی (رەبوەی) هەرەوەزیی بۆ بانگەواز و وشیارکردنەوەی ڕەوەندەکان لە شاری ڕیاز

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة بمدينة الرياض

2008 -1429

islamhouse.com

لابردنی گومان لە سەر میراتی ئافرەتی موسڵمان

ئامادەکردنی/ إدريس محمود

پێداچوونەوەی : مامۆستا خليل أحمد

مەسەلەی میراتی ئافرەت یەکێکەلەو مەسەلانەی کەنەیارانی ئایینی ئیسلام بەحیسابی خۆیان کردوویانەبەبەڵگەی بەکەم سەیرکردنی ئیسلام بۆ ئافرەت ، بێگومان ئەو کەسانەبەهەڵەتێگەیشتوون ، هۆکاری ئەو بەهەڵەتێگەشتنەش دەگەڕێتەوەبۆ ئەوەی کەئەو کەسانەئەو ئایەتەی قورئانیان بیستووەکەخوای گەورەدەفەرموێت : [لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الأُنثَيَيْنِ](النساء : 11) . واتە: بۆ نێرینەدوو هێندەی مێینەهەیە. ئیتر هاتوون ئەم ئایەتەیان کردووەبەرێسایەکی گشتی و بەسەر هەموو ئەو حاڵەتانەدا گشتگیریان کردووەکەتێیدا ئافرەت میراتی وەردەگرێت ، بێگومان ئەم کارەیان هەڵەیەکی گەورەیەچونکەئەو کەسانەدەبوایەسەرنجی هەموو ئەو ئایەتانەیان بدایەکەلەبارەی میراتی ئافرەتەوەدابەزیون ، پاشان ئایەتەکانیان لەگەڵ یەکتردا بەراورد بکردایە، بێگومان ئەو کاتەبۆیان دەردەکەوت کەئیسلام بەدادپەروەرانەترین شێواز بەشەمیراتی ئافرەتی دیاری کردووەبەپێچەوانەی یاسا مرۆڤکردەکانەوە(القوانين الوضعية) کەبەهیچ شێوەیەك نەیانتوانیوەو ناشتوانن بەو شێوەیەحەقی میراتگری بەئافرەت بدەن ، ئەو کەسانەی کەدەڵێن ئیسلام ستەمی لەئافرەتان کردووەکەسانێکن لەبیانوو دەگەڕێن و نایانەوێ ڕاستیەکان بزانن یان دەیزانن بەڵام لەخەڵکی دەشارنەوە، بۆیەئێمەش هەوڵمان داوەلەم چەند دێرەدا وەڵامێکی کورت و پوختی ئەو کەسانەبدەینەوەو بیسەلمێنین کەئیسلام دینێکی تەواو و بێخەوشە.

حاڵەتەکانی میراتگری ئافرەتی موسڵمان

خوێنەری بەڕێز : لێرەدا تەنها باسی چەند حاڵەتێك دەکەین لەو حاڵەتانەئەمەش بۆ ئەوەی روونی بکەینەوەکەنێرینەلەهەموو حاڵەتێکدا دوو ئەوەندەی مێینەنابات ، بەڵکو جاری واهەیەمێینەدوو ئەوەندەی نێرینەدەبات و جاری وا هەیەبەیەکسانی میرات دەبەن و جاری واش هەیەمێینەمیرات دەبات و نێرینەنایبات ، بۆیەحاڵەتەکان بەم شێوەیەروون دەکەینەوە:

1 . لەم حاڵەتەدا نێرینەدوو هێندەی مێینەدەبات ئەمەش کاتێك دەبێت کەپیاوێك بمرێت و تەنها کور و کچ وەکو میراتگر لەدوای خۆی بەجێ بهێڵێت وەکو خوای گەورەفەرموویەتی [لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الأُنثَيَيْنِ]

(النساء : 11) . حیكمەتەكەشی لەوەدایەكەئیسلام رەچاوی پێویستی هەریەكەلەنێرینەو مێینەی كردووەو هەندێك مافی بەپیاو داوەو ئەركیشی لەسەر داناوەبەڵام ئافرەتی لەزۆر لەم ئەركانەبەخشیوەبۆ نموونەكاتێك كچ بێت باوك یان برا بەخێوی دەكات ، وەكاتێك مێردبكات مێردەكەی بەخێوی دەكات بەڵام بەپێچەوانەوەنێرینەتاوەكو گەنج بێت دەبێ سەرمایەكۆبكاتەوەبۆ پێكەوەنانی خێزان ، وەكاتێكیش خیزان پێكەوەدەنێت دەبێت بژێوی خێزان و منداڵ بدات ، ئایا لەم حاڵەتەدا دادپەروەرییەهەردووكیان وەكویەك میراتی ببەن لەكاتێكدا ئەركی سەرشانی پیاو زۆر قورسترەوەك لەهی ئافرەت ؟.

2 . خوای گەورەدەفەرموێت :[وَلأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ]

(النساء : 11) . واتە: ئەگەر مردووەكەمنداڵی لەپاش بەجێمابوو ئەوەباب و دایكی (مردووەكە) هەریەكێكیان شەشیەك (1 / 6) ی دەبەن لەوەی كە (مردووەكە) بەجێیهێشتووەلەماڵ و سامان .

لەم حاڵەتەدا دەبینین باوك و دایك وەكو یەك میراتی دەبەن بەبێ رەچاوكردنی مێینایەتی و نێرینایەتی .

3. خوای گەورەدەفەرموێت : [وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلالَةً أَوْ امْرَأَةٌ وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسُ] (النساء : 12) . واتە: ئەگەر پیاوێك یان ئافرەتێك مردوو نەباوكی هەبوو نەمنداڵ و برایەك یان خوشكێكی دایك و باوكی هەبوو ، ئەوە هەریەكێكیان شەشیەكی (6/ 1) ی بۆ هەیە.

لەم حاڵەتەشدا دەبینین خوشك و برای دایكی وەكو یەك میرات دەبەن و یەكسانن .

4 . خوای گەورەدەفەرموێت : [فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ] (النساء : 11) . واتە: ئەگەر دوو ئافرەت و زیاتر بوون ئەوەدوو سێیەك (2 / 3) ی ئەوەی مردووەكەبەجێی هێشتووەبەمیراتدەگرن .

بۆ نمونە: ئەگەر پیاوێك مرد و ژنێك و دووكچ و برایەكی لەپاش بەجێما ، میراتەكەی بەم شێوەیەدابەش دەكرێت : ژنەكەی هەشتیەك (1 / 8) وەردەگرێت ، دوو كچەكەی دوو سێیەك وەردەگرن (2 / 3) ، برای مردووەكەش كەدەكاتەمامی كچەكان ئەوەی دەمێنێتەوەلەمیراتیەكەبۆ ئەو دەبێت كەدەكاتە(5 / 24) ، لێرەدا هەریەكێك لەكچەكان نزیكەی دوو قاتی مامیان وەردەگرن ، واتەلێرەدا مێینەدوو ئەوەندەی نێرینەوەردەگرێت ! [فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ]

5 . [وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ...](النساء : 11) واتە: وەئەگەر كچەمیراتگرەكەهەر یەكێك بوو ئەوەنیوەی میراتیەكەهی ئەوە. بۆ نمونە: ئەگەر ژنێك

مردوو كچێك و مێردەكەی لەپاش بەجێما ، ئەوەكچەكەنیوە(1 / 2) ی میراتیەكەدەبات ، مێردەكەشی كەدەكاتەباوكی كچەكەچواریەك (1 / 4) دەبات .

كەواتەلێرەشدا مێینەكەكچێكەدوو ئەوەندەی نێرینەیەك دەبات كەباوكیەتی .

لەپاش باسكردنی هەندێك لەحاڵەتەكان دەركەوت كەئەوەی نەیارانی ئایینی ئیسلام پێیان وابوو بنچینەیەكی گشتی میراتگرتنی ئافرەتە[لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الأُنثَيَيْنِ] وا نیەو ئەوان بەهەڵەلێی تێگەیشتوون .

ئەنجام:

لێرەدا بەكورتی خشتەیەكی بیركاریانەتان بۆ دەخەینەروو سەبارەت بەمیراتی ئافرەت لەئیسلامدا :

1 . تەنها لەچوار حاڵەتدا ئافرەت نیوەی پیاو دەبات لەسەرجەم مەسەلەكانی میراتدا .

2 . لەچەندین حاڵەتدا ئافرەت و پیاو بەیەكسانی میرات دەبەن وەكو پێشتر باسمان كرد .

3 . لەدە (10) حاڵەت یان زیاتریشدا ئافرەت لەپیاو زیاتر میرات وەردەگرێت .

4 . چەند حاڵەتێكیش هەن كەتێیدا ئافرەت میرات دەبات بەڵام پیاوانی هاوتای وەكو (خوشك و برا ، نەنك و باپیر) میرات نابەن .

كۆتایی:

پاش ئەم توێژینەوەكورتەبۆمان دەركەوت كەئایینی ئیسلام تەواو و بێ هەڵەیەو لەهەر لایەنێكەوەتۆمەتی ئاراستەبكرێت بەهۆی روونكردنەوەی ئەو لایەنەوەكامڵی و بێخەوشیەكەی زیاتر و زیاتر جێگیر (إثبات) دەبێت و نەیارانی ئەم دینەحەقەش تەنها ریسوایی و روو رەشییان بۆ دەمێنێتەوە.

و آخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمين